

знижує свій рейтинг міжнародної безпеки через міжнародні конфлікти та експорт зброї.

Якщо підсумувати зазначене, можна стверджувати, що світові рейтинги надають різну репрезентацію Російської Федерації. Скласти цілісний образ Росії є непростим завданням, оскільки існує безліч критеріїв для аналізу та різні ресурси, які можуть бути упередженими. Проте світові рейтинги демонструють, що Російська Федерація є потужною державою, яка не відповідає уявленням про традиційну демократію та ліберальну економіку, нехтує основними європейським цінностям та правами громадян, знаходиться у стані конфлікту або війни з іншими державами. Для України наразі важливим постає питання використання вразливих місць Російської Федерації на міжнародній арені задля протидії інформаційній війні. Подібні слабкості у світових рейтингах можуть привернути увагу світової спільноти та завдати шкоди і без того спірному образу держави поряд зі спробами Росії утримувати коаліції держав, які є прихильниками політики, що провадить країна.

Джерела та література

1. Best Countries: Power. US News & World Report. URL: <https://www.usnews.com/news/best-countries/power-rankings> (last accessed: 16.03.2021).
2. Best Countries: Russia. US News & World Report. URL: <https://www.usnews.com/news/best-countries/russia> (last accessed: 16.03.2021).
3. Elcano Global Presence Index. Elcano Royal Institute. URL: <https://cutt.ly/0xuXy5L> (last accessed: 16.03.2021).
4. Latest Human Development Index Ranking. United Nations Development Programme: Human Development Reports. 2020. URL: <http://hdr.undp.org/en/content/latest-human-development-index-ranking> (last accessed: 16.03.2021).
5. Russia – 2021 Index of Economic Freedom. The Heritage Foundation. <https://www.heritage.org/index/country/russia> (last accessed: 16.03.2021).
6. The Good Country Index. URL: <https://index.goodcountry.org> (last accessed: 16.03.2021).
6. The Next Frontier: Human Development and the Anthropocene. Russian Federation. Human Development Report 2020. 1-6 pp. URL: <https://cutt.ly/WxuXp2F> (last accessed: 16.03.2021).

Дорош Назар

Донецький національний університет імені Василя Стуса

РОЗВИТОК КУЛЬТУРНОЇ ДИПЛОМАТІЇ ЯПОНІЇ

***Анотація.** Японська культурна дипломатія має особливий шлях розвитку та піднесення і є одним із найбільш очевидних прикладів використання «м'якої сили». Автор дає*

оцінку основним інструментам і методам культурної дипломатії Японії. У статті проаналізовано, як за допомогою культурної дипломатії Японії вдалося успішно закріпитися на міжнародній арені з уже новим позитивним іміджем і стати вагомим гравцем світової спільноти.

Ключові слова: Японія, культурна дипломатія, м'яка сила, зовнішня політика.

Abstract. Japanese cultural diplomacy is one of the most obvious examples of the "soft power". It has its own way of development and elevation. The author evaluates the main instruments and methods of Japanese cultural diplomacy. In this article author analyzed how with the help of their cultural diplomacy Japan had successfully established a new image on the international arena and became important actor of the international society.

Keywords: Japan, cultural diplomacy, soft power, foreign policy.

Серед важливих аспектів дипломатичних відносин у контексті використання «м'якої сили» є культурна дипломатія, яка здатна впливати на світогляд великої кількості людей. Японія належить до тих країн, які успішно і цілеспрямовано здійснюють діяльність у цьому напрямі. За доволі невеликий період своєї історії Японії вдалося донести розуміння своїх традицій, культури, історії до великої кількості населення світу і стати впізнаваною та відомою. Культурні заходи, освітні та мистецькі обміни, іноземний туризм, книжкові виставки тощо дали змогу поряд із дипломатичними місіями вплинути на світогляд багатьох країн і заявити про себе. Приклад Японії є доволі показовим.

Проблему використання Японією «м'якої сили» досліджує багато вчених, особливо популярною ця тематика є серед російських науковців. Привертає увагу стаття О. Дубиніної і О. Дубровіної «Основні напрями культурної дипломатії сучасної Японії» [5], у якій специфікуються інструменти «м'якої сили». Українські дослідники здебільшого акцентують увагу на участі Японії в регіональних об'єднаннях або зовнішньоекономічній активності.

Метою статті є показати результативність Японії як гравця на ниві культурної дипломатії та зрозуміти можливості використання її досвіду для просування іміджу України у світі.

Історія, культура, японські традиції, прикладне мистецтво, театр, архітектура, аніме, японські самураї, японська боротьба, кухня та багато іншого стали знаними і звичними для доволі великої кількості населення земної кулі. Це сталося тому, що держава Японія поставила собі за мету просування свого культурного продукту у різних формах і вимірах для розуміння, що таке Японія, хто такі японці, чому вони такі і що сповідають.

Японія вперше заявила про себе через культуру, коли продемонструвала свої виставки в Лондоні та Парижі ще в середині XIX ст. Сучасна культурна дипломатія Японії інституціалізована і скеровується Міністерством іноземних справ. Міністерство виділяє низку напрямів, які послідовно реалізовує: розвиток культурних міжнародних обмінів, зв'язки з громадськістю або спеціальні програми, які допомагають зрозуміти японський спосіб життя [7]. При Міністерстві навіть створено спеціальний орган – Департамент публічної інформації (яп. «Кохо бунка корю бу» – авт.). Департамент займається розповсюдженням інформації щодо програм та заходів, організовує культурні

фестивалі, надає дані щодо них та відповідає за підтримку позитивного іміджу за кордоном.

Дослідник П. Мошняга відзначає, що велике значення надається такому важливому фактору, як розповсюдження у світі японської мови як міжнародної, яка дасть можливість перетворити Японію в дійсно велику державу [6]. Агенцією з культури Японії навіть розроблено п'ять основних програм, які є на сайті. Одна із головних – це японська мова для іноземців, які проживають на території Японії. Розповсюдженням японської мови за кордоном займається Японський фонд, більш відомий як Japanese Foundation. Його завдання – збільшити кількість людей, які вивчають японську мову і спілкуються нею [2]. Японці розглядають мову як міст взаєморозуміння між народами. Japanese Foundation вже багато років надає підтримку японознавцям з усього світу і створює умови для досліджень в Японії, співпрацюючи понад із 130 країнами світу [2]. Програми стажувань для науковців із гуманітарних і суспільних наук є як коротко-, так і довгострокові.

Про масову культуру Японії у світі знали мало, вона довгі роки практично не була відома за кордоном. Ще в 2001 році Японія прийняла основний закон із просування культури і мистецтва. Саме у ньому згадувалося про манга, аніме, відеоігри. І хоча на той час він не став дуже дієвим з кількох причин, однак поклав початок просування японської поп-культури. Зараз написано майже 200 монографій на цю тему, приблизно 50 найбільших університетів світу організували спеціальні курси щодо вивчення масової культури Японії, яка сьогодні являє собою суміш традиційного та нового, національного та іноземного. Водночас вона спирається на останні досягнення новітніх технологій.

Сьогодні Японія свідомо прикладає пріоритетні зусилля для популяризації японської культури серед молоді в усьому світі, яка захоплюється сучасною японською модою, кухнею, бойовими мистецтвами, чайною церемонією, світом комп'ютерних ігор тощо. Особливо відчутно це в регіоні Південно-Східної Азії, на яку сьогодні більшою мірою спрямована японська культурна дипломатія. Прикладами масових заходів у регіоні є Фестиваль японської культури в Індонезії (Бандунг) та Anime Festival Asia (AFA) (Сінгапур). У Сінгапурі також діє Центр Японської культури, який також просуває японську культуру в різних напрямках [3]. В Індонезії активно проводяться фестивалі, де поширюються надбання японської новітньої культури серед молоді [1].

Регіон Південно-Східної Азії все більше починає сприймати культуру Японії. Створюються спілки японознавців, проводяться фестивалі та виникають навчальні установи, пов'язані з японською культурою. Філіппінський інститут японської мови та культури є одним із прикладів того, що ця галузь стає все більш популярною [4]. Це стало можливим через нову політику японського уряду – «Cool Japan». Вона створена для того, щоб змінювати японський імідж у кращу сторону, просувати японську культуру та японські товари, а також щоб відкривати свою країну для інших. Політика «Cool Japan» – це не лише боротьба за кращий світовий позитивний імідж країни. Це також зусилля, які спрямовуються на забезпечення переваг продажу продуктів культури, приросту

туризму. Так створюється можливість відіграти позитивну роль на світовій арені мирним шляхом, і тих, хто долучається до культури Японії стає все більше.

Важливим і показовим є те, що Японія виборола право приймати Олімпійські ігри в 2020 р. І не дивлячись на ситуацію з пандемією, перенесення їх на 2021 р., відсутність іноземних гостей, які наочно могли б ближче познайомитись з Японією, проведення заходу такого масштабу є ознакою ефективності комунікативної стратегії Японії.

Отже, можна стверджувати, що Японія веде цілеспрямовану стратегічну лінію в питаннях культурної дипломатії та витрачає багато зусиль і фінансів на розповсюдження свого культурного продукту у країнах світу. І така діяльність має свої досить вагомні результати. До японських культурних надбань залучаються все більше захоплених японським мистецтвом, японською модою, японською кухнею. Позитивні кейси Японії у сфері культурної дипломатії можуть бути використані українськими зовнішньополітичними відомствами у просуванні позитивного іміджу нашої держави.

Джерела та література

1. Jakartans throng to Japanese festivals. URL: <https://cutt.ly/ex4yRQh>
2. Japanese Foundation: [official site] URL: <https://www.jpjf.go.jp/e/>
3. The Japanese Culture Society in Singapore: [official site] URL: <https://www.jcss.org.sg/>
4. The Philippine Institute of Japanese Language and Culture. [official site] URL: <http://www.philippinesjapansociety.com/pijlc/>
5. Дубровина О. В., Дубинина О. Ю. Основные направления культурной дипломатии Японии. *Власть*. 2019. Том 27. № 4. С. 234–242.
6. Куланов А. Е. Культурная дипломатия Японии. *Япония*. 2007. № 36. С. 116–130.
7. Мошняга П. А. Внешняя культурная политика Японии. *Власть*. 2009. № 6. С. 159–161.

Ганзій Ольга

Донецький національний університет імені Василя Стуса

ПУБЛІЧНА ДИПЛОМАТІЯ ДЕРЖАВ СЕРЕДНЬОЇ СИЛИ: ПРИКЛАД ШВЕЦІЇ

Анотація. Досліджуються особливості публічної дипломатії держав середньої сили як важливих акторів міжнародних відносин. Зосереджено увагу на сучасних тенденціях розвитку публічної дипломатії Швеції як держави середньої сили, основних напрямках та інституціях, що забезпечують її функціонування.

Ключові слова. Держави середньої сили, Швеція, публічна дипломатія, м'яка сила.

Abstract. The article examines peculiarities of public diplomacy of the middle powers as important actors in international relations. This study focuses on current trends in the development